

Viite VN/13732/2026

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 7b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esityksestä laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta:

Kommenttinne esityksen tavoitteista:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa sairausvakuutuslain muuttamista väliaikaisesti ja fysioterapian korvattavuuden lisäämistä 65 vuotta täyttäneiden hoito- ja tutkimuskorvauksiin. Hyvinvointialue kannattaa fysioterapiaan ohjautumisen vahvistamista keskeisenä tavoitteena ja pitää tätä perusteltuna erityisesti tuki- ja liikuntaelinoireisilla, kun se toteutuu osana selkeää hoitopolkua.

Hyvinvointialue katsoo, että esitykseen liittyy palvelujärjestelmän ohjaukseen, kustannusvaikuttavuuteen, palvelusisältöjen yhdenmukaisuuteen ja vaikuttavuuden seurantaan liittyviä kysymyksiä, joita tulisi tarkastella jatkovalmistelussa ja kokeilun arvioinnissa. Esityksen vaikutukset vaihtelevat alueittain riippuen palveluiden saatavuudesta ja käytön ohjautumisesta.

Kommenttinne alueellisesta saatavuudesta, hoitoon pääsystä ja taloudellisista vaikutuksista

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen terveyspalvelujen fysioterapian saatavuus yli 65-vuotiaille on erittäin hyvä. Tämän vuoksi esitetty muutos ei välttämättä vähennä alueella julkisen sektorin kuormitusta, vaan voi lisätä palvelujen kokonaiskäyttöä. Mikäli asiakkaat käyttävät sekä yksityisiä että julkisen sektorin palveluja rinnakkain, kustannukset eivät mahdollisesti vähene. Erityisesti alueilla, joilla fysioterapian saatavuus on jo hyvä, uudistus voi johtaa palveluiden lisäkäyttöön sen sijaan, että se purkaisi julkisen sektorin jonoja tai vapauttaisi kapasiteettia. Hyvinvointialue ehdottaa

tämän huomioimista esityksen kustannusvaikutusten arvioinnissa. Ilman riittävää ohjausta ja yhteistä tilannekuvaa kokeilu voi lisätä kustannuksia ilman vaikutusten vastaavaa paranemista.

Kommenttinne vaikutuksista hyvinvointialueisiin

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää tärkeänä hoidon jatkuvuuden ja jatkohoidon turvaamista osana esitystä ja vaikutusten arviointia. Tuki- ja liikuntaelinoireiden hoidossa keskeinen kehittämissuunta on ollut fysioterapeutin suoravastaanoton vahvistaminen ja tarkoituksenmukainen työnjako. Esitetty malli voi kuitenkin lisätä sekä lääkärikäyntien että fysioterapiakäyntien rinnakkaista käyttöä, ellei ohjautumista oikealle ammattilaiselle varmisteta. Päällekkäinen ja osin tarpeeton palvelujen käyttö voi myös johtaa siihen, että hoito ei käynnisty tarkoituksenmukaisessa palvelussa, mikä heikentää saatavuutta, vaikuttavuutta ja resurssien kohdentumista. Lisäksi hoidon jatkuvuus edellyttää, että asiakkaan hoito etenee suunnitelmallisesti yhden vastuutahon koordinoimana, vaikka palvelua tuotettaisiin useassa toimintaympäristössä. Hoidon jatkuvuus edellyttää selkeää palveluohjausta ja hoitopolkujen yhteensovittamista. Erityisesti iäkkäillä ja monisairailta jatkuvuus on keskeinen laatutekijä. Hoidon jatkuvuuden näkökulmasta on tärkeää, että fysioterapia kytkeytyy kokonaishoitosuunnitelmaan eikä muodostu irralliseksi palveluksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa neljän yksilökohtaisen fysioterapiakerran korvattavuutta 65 vuotta täyttäneille. Hyvinvointialue painottaa, että neljän käyntikerran raja voi olla riittävä fysioterapeuttiseen ohjaukseen, mutta ei laajemmissa tai pitkittyneissä tilanteissa. Tämä voi johtaa hoidon keskeytymiseen ja siirtymiseen julkiselle sektorille, mikä heikentää jatkuvuutta. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida, miten jatkohoito turvataan.

Kommenttinne korvattavuuden periaatteista (sairausvakuutuslain 3a luvun 1§)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa sairausvakuutuslain 3 a luvun 1 pykälän muuttamista. Hyvinvointialue haluaa painottaa, että korvattavuuden

periaatteiden vaikutuksia tulisi arvioida myös palvelusisällön näkökulmasta. Perusterveydenhuollon kuntoutuksessa painopiste on aktiivisessa, näyttöön perustuvassa terapeutisessa harjoittelussa. Yksityisellä sektorilla palvelusisällöt voivat vaihdella julkista sektoria enemmän. Esityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että myös korvattava fysioterapia perustuu vaikuttaviin, näyttöön perustuviin menetelmiin. On perusteltua täsmentää, miten sisältöä ohjataan ja miten vaikuttavuus varmistetaan. Korvattavien palvelujen sisällöstä tulisi määritellä selkeät periaatteet. Palvelun tulisi tukea aktiivista kuntoutumista ja toimintakyvyn vahvistumista näyttöön perustuen.

Kommenttinne valinnanvapauskokeilusta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa valinnanvapauskokeilun jatkamista 31.12.2028 saakka. Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että kokeilun vaikutuksia arvioidaan myös hyötyjen ja vaikutusten kautta. Valinnanvapauskokeilun vaikutusten seuranta painottuu prosessimittareihin, kuten käyntimääriin. Esityksessä ei kuvata systemaattista, kansallista vaikuttavuusmittaristoa fysioterapialle. Tämä vaikeuttaa vertailua ja hyötyjen seurantaa. Arviointiin tulisi sisällyttää palveluiden volyymin lisäksi asiakaskokemus ja vaikuttavuus (PROM/PREM), hoitoepisodien seuranta, hoidon jatkuvuus, palvelusisällön arviointi, alueelliset erot ja kustannukset suhteessa hyötyihin. Ilman riittävää seurantaa on vaikea arvioida, tuottaako kokeilu vaikuttavuutta. Arvioinnissa tulisi tarkastella myös sitä, vähentääkö kokeilu julkisten palvelujen käyttöä vai lisääkö se palvelujen kokonaiskäyttöä.

Hyvinvointialue esittää, että alueellista yhdenvertaisuutta tulisi seurata erityisesti suhteessa palveluiden saatavuuteen ja käyttöön. Yksityisen sektorin palveluiden tarjonta vaihtelee alueittain, mikä voi lisätä eriarvoisuutta ja kustannuksia erityisesti harvemmin asutuilla alueilla. Tämä voi johtaa hyötyjen epätasaiseen jakautumiseen.

Esityksen vaikutukset

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee, että esitys on tavoitteiltaan kannatettava. Valinnanvapauskokeilun

onnistuminen edellyttää palvelujen tarkoituksenmukaista ohjautumista, näyttöön perustuvaa palvelusisältöä, vaikuttavuuden seuranta sekä hoidon jatkuvuuden turvaamista. Toimeenpanossa tulee varmistaa yhteinen tilannekuva asiakkaan palvelujen käytöstä, selkeät vastuut hoidon jatkumisesta sekä palvelujen käytön seuranta. E erityisen tärkeää on vahvistaa fysioterapeutin roolia ensikontaktina tuki- ja liikuntaelinoireisilla.

Hyvinvointialue painottaa, että uudistuksen onnistumista tulee arvioida ennen kaikkea sen perusteella, parantaako se asiakkaiden toimintakykyä, hoidon jatkuvuutta ja palvelujen saatavuutta kustannusvaikuttavasti. Pelkkä palvelujen käytön lisääntyminen ei osoita uudistuksen onnistumista, mikäli samalla syntyy päällekkäisiä palveluja tai kustannukset kasvavat ilman osoitettavaa hyötyä asiakkaalle tai palvelujärjestelmälle.